

Editörden

İş Ahlakı Dergisi, bu sayısını sağlığı ahlak bağlamında ele alan çalışmalara ayırıyor.

Sağlık ve ahlak kavramları arasında akla gelebilecek ilk ilişki, sağlığın ahlak, ahlakın sağlık üzerindeki etkileridir. Ancak özel sayımız bu ilişkiyi ele almıyor.

Sağlık ve ahlak kavramlarının en önemli buluşma noktası meslek adabıdır. Sağlık çalışanlarının mesleklerini icra ederken izledikleri tutumlar ahlaki açıdan derinlemesine analizi hak ediyor. Yakın gelecekte sağlık alanında yeni uzmanlıkların ortaya çıkacağını da dikkate alarak, değerler eğitimine, okul programları ve görev tanımlarının yenilenmesine kadar gidebilecek bir değerlendirmeye cesaret etmek gerekir.

Sağlık ve ahlak kavramlarının içiçe geçtiği ikinci nokta, bazı tıbbi girişimlerin ahlaklılığı. Bir kısmını modern tıbbın mümkün kıldığı bu girişimler, bakış açısına göre kabul edilebilir veya edilemez görünüyor. Ölümlülüğe karşı yürüttüğü çaba dolayısıyla itibar sahibi olan tıp, her başarısıyla iktidarını genişletirken önümüze yeni sorular, zor kararlar koyuyor. Tıbbı ne kadar sınırlamak gerektiği herhalde hep tartışma konusu olacaktır.

Sağlık ve ahlak kavramlarını biraraya getiren üçüncü nokta, yerleşmiş tıp uygulamalarının sıhhati. Faydasına dair kesin bilgimiz olmayan veya metodolojik açıdan güvenilmez araştırma ve denemeler sonucunda tıp pratiğinde yerini almış birçok girişim var. Makul şüphenin ortadan kalkması ve mesleki körlük, bilgi üretiminin hangi çıkar çatışmaları altında gerçekleştiğini görmemizi engelliyor. Bilginin ahlakını sorgulamalıyız.

**

Sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliğin artması ile sağlık kurumları ve çalışanları hayatımızda giderek daha fazla yer tutuyor. Özel sayımızın ilk makalesi sağlık çalışanlarının hastalara karşı tutumunu ele alıyor. Ahmet Coşkun tarafından yazılan “Sağlık Hizmetleri Sektöründe Ahlaki Bir Sorun Olarak İnsandışılaştırma” başlıklı makalede söz konusu tutumun nedenleri ve sonuçları irdeleniyor, öneriler sunuluyor.

Doğum öncesi teşhis imkanlarının genişlemesi öjeni ve kürtaj konusundaki eski tartışmaları yeni bir safhaya taşıdı. “Elemeci Kürtaj: Öjenizmin Yeni Yüzü” adlı makalesinde Havva Çaha, gen teknolojisindeki gelişmelerin malformasyonlu fetüslerin kaderini nasıl etkileyeceğini ele alıyor ve gelecekte bizi daha meşgul edecek bir sorunun cevabını arıyor: İnsanoğlunu “doğuştan hatasız” bir tür haline getirmenin bedeli nedir?

Türkiye'nin de gündeminde olan yeni organ nakli uygulamaları konuya ilgiyi artırdı. Hakan Ertin, "Organ Bağıışı ve Transplantasyon Tıbbı: Etik Çerçeve ve Çözüm Tartışmaları" adlı makalesinde organ naklinin yarattığı etik tartışmaları ele alıyor ve ardından dünyada uygulanan bağıış modellerini inceliyor. Makale Türkiye'nin izleyebileceğı farklı yollar için bir düşünme çağırısı olarak da değerlendirilebilir.

Tıbbın hayatımızda oynadığı rol artarken, sağıık hizmeti sunan kurumların kültür ve politikaları giderek daha önemli hale geliyor. Mehveş Tarım, Halil Zaim ve Yasemin Torun, "İş Ahlakı Uygulamalarının Hastane Performansına Etkisi: Kamu Hastaneleri Üzerine Bir Saha Çalışması" ile, kamu hastanelerinde uyguladıkları bir ölçek üzerinden sosyal ve etik performansın kurum performansını nasıl etkilediğini ortaya koyuyor.

**

Kitap değerlendirmeleri bölümünde Adem Başpınar, gözaltındakilerin güç kullanılarak sorgulanmasında sağıık ve hukuk profesyonellerinin yerini inceleyen, Paul Lauritzen'in "Professional Ethics, Responsibility, and Interrogation" adlı eserini ele alıyor.

İngiltere'de yayınlanan "Practical Guidance for the Management of Palliative Care on Neonatal Units" adlı kılavuzu özetleyen Tutku Özdoğan, Türkiye'de eksikliği hissedilen palyatif bakım konusunda başvurulabilecek bir kaynak ortaya koyuyor.

Tıp etiğinde cesur soruları ve cevapları ile bilinen John Harris'in "Enhancing Evolution: The Ethical Case for Making Better People" adlı eserini Rainer Brömer kritik ediyor ve yazarın katkılarını ve eksiklerini dile getiriyor.

Sevtap Metin'in tıp ve hukuk alanında çalışanlar kadar meslekten olmayanların da faydalanacağı biçimde kaleme aldığı "Biyo-Tıp Etiğı ve Hukuk" adlı eser E. Elif Vatanoglu-Lutz tarafından değerlendiriliyor.

**

Sağıık ve Ahlak özel sayısının faydalı olmasını, şahsi ve mesleki hayatınız için katkı sağlarnasını ümit ederiz.

Dr. Murat Dinçer Çekin

Marmara Üniversitesi

Özel Sayı Editörü